

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут лісового
і садово-паркового господарства
Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ ТА ЛІСОВА МЕЛІОРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ВИТОКИ, СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ АНТРОПОЦЕНУ

(присвячена 100-річчю кафедри відтворення лісів
та лісових меліорацій)

6-8 листопада 2019 р.

м. Київ, Україна

ФРАКЦІЙНИЙ СКЛАД ПІДСТИЛКИ У СОСНОВИХ НАСАДЖЕНЬ НА РЕКУЛЬТИВОВАНИХ ЗЕМЛЯХ

В.Ю. Юхновський, доктор сільськогосподарських наук,

І.А. Проценко, аспірант,*

*Національний університет біоресурсів і природокористування
України, м. Київ,*

В.М. Хрик, кандидат сільськогосподарських наук,

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква

На рекультивованих землях Юрківського буровугільного кар'єру штучні насадження створювали після його виробки у 70-80-х роках минулого століття. Нині вони знаходяться у репродуктивній фазі формування природного поновлення, успішність якого залежить від мінералізованого стану лісової підстилки, яка сприяє створенню умов для появи і розвитку підліску і підросту. Метою дослідження стало визначення фракційного складу підстилки у соснових насадженнях та її меліоративного впливу на формування умов росту сосняків на рекультивованих землях.

Соснові насадження у лісомеліоративному фонді Юрківського буровугільного кар'єру є переважаючими і займають 47,6% загальної площі та досягли V класу віку. Більшість соснових насаджень представлено чистими за складом деревостанами з незначною домішкою берези повислої, дуба звичайного і робінії звичайної (квартали 82, 83, 86). Мішані насадження з домішкою 2-х одиниць берези повислої займають лише площу 21,1 га (кв. 90, 91). Всі сосняки зростають в умовах свіжого сугруду (C₂).

У підрості спостерігається самосів робінії звичайної, дуба червоного, клена ясенелистого. Різноманіття підліску представлено горобиною звичайною, дереном кроваво-красним, жимолостю татарською. Живий надґрунтовий покрив розміщений нерівномірно (плямами) з проективним покриттям 5-20% з такими рослинами: осока, вівсюг, фіалка, полинь, суниця. На прогалинах і мікропониженнях, у сприятливих умовах відзначено куртини самосіву сосни, що свідчить про можливість природного поновлення соснових насаджень. На чотирьох пробних площах (ПП) вимірювали

*Науковий керівник – доктор сільськогосподарських наук, професор В.Ю. Юхновський

запас підстилки та її фракційний склад у соснових насадженнях різного породного складу (табл.).

Запас лісової підстилки за фракціями, кг/га

Но- мер ПП	Кв., вид.	Склад	Вік, ро- ків	Пов- нота	Запас, м ³ /га	По- ро- да	Фракції опаду				Всьо- го
							сві- жий	напів- розк- ладе- ний	шиш- ки, пло- ди	гіл- ки	
1	82/5	10Сз+Бп +Ак	38	0,74	155	Сз	2265	4350	2210	1840	10665
						Бп	228	210	82	410	930
						Ак	285	340	374	385	1384
						Разом	2778	4900	2666	2635	12979
2	83/3	10Сз	39	0,72	170	Сз	3010	4580	2565	1840	11995
3	86/1	10Сз+Дз +Бп	41	0,69	183	Сз	2410	4485	2365	186	11125
						Дз	310	764	1020	436	2530
						Бп	265	188	74	566	1093
						Разом	2985	5437	3459	286	14748
4	91/9	8Сз2Бп	50	0,79	253	Сз	2555	4810	2120	154	11030
						Бп	295	110	115	400	920
						Разом	2850	4920	2235	194	11950

Запас підстилки та її складові залежать породного складу насаджень, віку, повноти тощо. Дані таблиці свідчать, що в чистих соснових насадженнях 39-річного віку фракція свіжоопалої хвої значно менша (25,1%), ніж напіврозкладеного органічного опаду (38,2%), шишок (21,4%) і гілок (15,3%). В насадженнях віком 51 років в складі підстилки сосново-березового насадження напіврозкладеного органічного опаду найбільше. Його величина для сосни і берези становить 39,4 і 40,5% відповідно. Інтенсивніша мінералізація лісової підстилки у старших насадженнях зумовлена сформованою структурою підстилки, більшою чисельністю мікроорганізмів і сприятливими світловим і гідротермічним режимом.

Значне місце за величиною в складі підстилки сосни 50-річного насадження займають шишки, відсоток яких становить 19,2%. Отже, спостерігається збільшення їх кількості з віком. Аналогічна ситуація спостерігається у насадженнях з домішкою дуба звичайного, де частка жолудів у структурі лісової підстилки складає 40,2%. Отже, в соснових насадженнях на рекультивованих землях з домішкою дуба звичайного, за інших рівних умов, мінералізація органічних залишків проходить значно швидше, ніж у чистих сосняках.